

Denne tekst blev første gang offentliggjort på www.olatunander.substack.com den 31.03.2023 under følgende URL: <https://olatunander.substack.com/p/underwater-u-2-part-ii> Licens: Ola Tunander - Free21 - CC BY-NC-ND 4.0

Den britiske „HMS Porpoise“ (88 meter) ombygget til en moderubåd („MOSUB“) med vugger til to små miniubåde og med hvide kanter på sejlet for at gøre det lettere for disse miniubåde at finde hende under vandet. Alle „MOSUB“er plejede at have disse hvide markeringer på sejlet. Der er også udvendige rør til ekstra tanke, som kan fyldes med luft for at kompensere for miniubådens ekstra vægt, når ubåden sejler ind i Østersøen med dens lave saltholdighed. De hvidmalede vandrør og højtrykslufrørene er beskyttet af stålbjælker, så miniubådene ikke støder ind i rørene. Nogle små italienske miniubåde som „3GST9“ blev transporteret på toppen af en almindelig ubåd som „HMS Porpoise“.

„En undervands-U-2“: Del II^[1]

Om en beskadiget
miniubåd i Sverige i 1982

5. Tre scenarier^[2]

Hvis den amerikanske flådeminister John Lehman (1981-87) talte sandt i del I, ville den beskadigede „dværg“ – „en undervands U-2“ på Muskö Flådebase – (kl. 14:40 den 5. oktober) ikke være kommet fra USA, men fra et andet NATO-land.

Det giver os mindst tre muligheder. For det første kan det have været et britisk fartøj. I 2000 fortalte den britiske marineminister Keith Speed til SVT (Sveriges Television), at Royal Navy opererede ubåde af „Porpoise“- og „Oberon“-klassen i Østersøen – også i svensk farvand^[3].

Britiske (mini)ubåde gik næsten ind i Stockholms havn, ”ikke helt, men den slags ting”, sagde Speed.

„HMS Porpoise“ siges at have opereret i Østersøen – også langs den nordsvenske kyst, fortalte en ubådskaptajn mig.

„Porpoise“ blev ombygget til at bære to små miniubåde (se titelfoto), og hun blev tilpasset til at bære disse „dværge“

ind i farvande med lav saltholdighed såsom Østersøen.

Speed bekræftede operationer i svensk farvand over for *Sunday Times* i 2008^[4], men han sagde: ”Ja, men jeg kan ikke sige mere, da jeg er bundet af Official Secrets Act (Lovgivning, der sørger for beskyttelse af statshemmeligheder og officielle oplysninger, hovedsageligt relateret til national sikkerhed, red.) til den dag, jeg dør”.

”Det var de mest hemmelige operationer, Storbritannien nogensinde har udført. Hver eneste operation blev godkendt af Margaret Thatcher”. Sir John Walker, tidligere chef for det britiske forsvars efterretningstjeneste, sagde til *AP* den 7. marts 2000, at ”hvis man skulle operere i Stockholms skærgård, ville man være sikker på, at svenskerne ikke ville angribe en med torpedoer”, og han sagde, at ”Vesten fik lov til et vist antal operationer i løbet af en given periode^[5]”.

To britiske ubådskaptajner forklarede mig, at de havde opereret med ubåde i

Forfatter: Ola Tunander

er professor emeritus ved PRIO (Institut for Fredsforskning) i Oslo. Fra 1987-2016 arbejdede han som forsker ved PRIO og udgav 12 bøger og en række artikler om: Sikkerhedspolitik, flådestrategi, ubådsoperationer, geopolitik, dualstate, PSYOP (psykologiske operationer) og den kolde krigs historie.

www.olatunander.substack.com

svensk farvand. De gjorde det også for at landsætte specialstyrker – den britiske Special Boat Service (SBS). En af dem havde briefet premierminister Thatcher på hendes kontor.

Han fortalte mig: ”Margaret Thatcher underskrev godkendelsen af hver eneste operation”. Den anden beskrev sig selv som ”taxachauffør” for SBS-styrkerne – også i Østersøen langs den svenske kyst.

På Bodø-konferencen om USA’s maritime strategi i 2007 bekræftede admiral James Eberle indirekte, at The Royal Navy havde opereret med ubåde i svensk farvand.

Han sagde også, at det var ham, der sammen med den tidligere amerikanske formand for Joint Chiefs of Staff, admiral William Crowe (1985-89), havde repræsenteret Vesten i atomvåbenforhandlingerne med marskal Shaposhnikov efter ”Sovjetunionens endeligt”.

Britiske SBS-styrker, som blev sat i land fra en ubåd, trænede med de svenske Stay Behinds*, men ifølge Wolbert Smidt, tidligere HUMINT-chef (HUMINT: Indsamling af efterretninger, red.) for den tyske efterretningstjeneste BND, dukkede disse ubåde aldrig op til overfladen.

Disse operationer blev besluttet af en hemmelig NATO-komité, Allied Clandestine Committee (ACC) med Smidt som vesttysk repræsentant, men det var ikke disse ubåde, der dukkede op i svensk farvand.

Disse ubåde opererede i det skjulte, som ubåde bør gøre, fortalte han mig i sit hjem i Berlin og på Institute for Defense Studies efterretningskonference i Oslo i april-maj 2005.

For det andet kunne denne „under-vands-U-2” den 5. oktober 1982 have væ-

ret et vesttysk fartøj. Vesttyskland havde flere små ubåde.

Arkiver fra den svenske flådebase viser, at det svenske militær havde registret, hvad man troede var vesttyske ubåde dybt inde i svensk farvand, men det er svært at tro, at vesttyskerne ville handle så provokerende uden at koordinere det med amerikanerne.

US Navy SEALs begyndte et samarbejdsprogram med de vesttyske Kampfswimmers (frømænd, red.) i 1972.

De opererede fra den vesttyske ubådsbase Eckernförde. En løjtnant fra US Navy SEAL Team 2, Joseph Maguire, sagde, at de havde øvet skjult invasion i Østersøen[6]

Han fortalte om en operation langs den tyske Østersøkyst i en bog om US Navy SEALs (Kelly, 1992), men denne øvelse er ”sandsynligvis den eneste, vi kan fortælle dig om”, sagde han.

Alle disse operationer var meget, meget hemmelige. Maguire blev senere viceadmiral og chef for U.S. Naval Special Warfare Command, og under præsident Donald Trump blev han Deputy Director National Intelligence (2019-2020), den næsthøjeste stilling i det amerikanske efterretningssamfund.

US Navy SEALs opererede sammen med vesttyskerne. John Lehman sagde, at vesttyske ubåde spillede en vigtig rolle i Østersøen.

For det tredje kunne denne „under-vands-U-2” have været en italiensk eller en italiensk-bygget båd. John Lehman bekræftede, at den amerikanske flåde brugte små italienske ubåde. Italien byggede mange 10-meter og 20-25-meter mini-ubåde, som var ideelle til sådanne aktiviteter dybt inde i øgrupper og på udenlandske flådebaser.

I 1980’erne havde det italienske firma Maritalia nok verdens mest kapable små miniubåde. H.I. Sutton beskriver, hvordan den amerikanske flåde brugte små italienske undervandsfartøjer allerede i 1960’erne[7].

Disse fartøjer blev udviklet af forskellige producenter som COSMOS[8], Maritalia[9]/GSE[10], DRASS[11], Galeazzi[12] og Fincantieri. Da den fransk-tyske TV-kanal ARTE/ZDF i 2015 lavede en dokumentar om 1980’erne og ubådenes operationer i svensk farvand, ringede de til GSE’s (tidligere Maritalia) direktør Giunio Santi og bad om højopløselige fotos af hans ubåde[13].

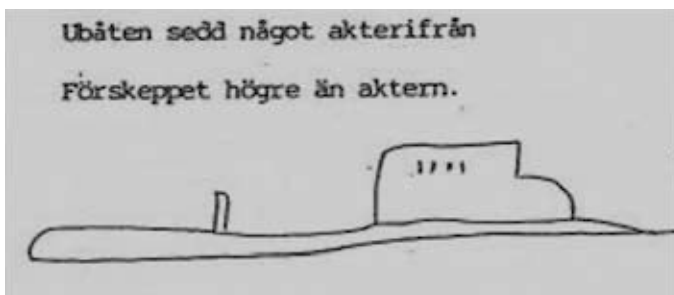
Santi svarede, at de ikke havde nogen billeder. Da ARTE/ZDF insisterede og sagde, at de allerede havde noget, svarede Santi: ”Spørg Ola Tunander. Han har billederne”.

En efterretningstjeneste må have briefet ham. Billeder, som jeg havde fundet på internettet, blev fjernet kort tid efter og dukkede aldrig op igen.

Da en vestlig admiral, som også kendte admiral Crowe og kaptajn Weinberger, besøgte kasernen for de italienske specialstyrker COMSUBIN i Varignano (La Spezia), så han et lille fartøj, som han mente kunne være det, svenskerne havde jagtet.

Han var nysgerrig, for det passede med den svenske beskrivelse, men de italienske værter prøvede at forhindre ham i at gå tættere på.

Miniubåden havde en presenning over sig. En officer i Varignano fortalte mig, at disse meget hemmelige fartøjer blev holdt skjult i barakkerne, og US Navy SEALs havde fuld adgang, mens mange i COMSUBIN ikke havde. Det kan have været sådan en miniubåd, der var

Til venstre: En observatørs tegning af en ubåd i Stockholms sydlige skærgård i februar 1982. Flådestationen skrev i et tidligere tophemmeligt dokument: ”Meget lig en vesttysk „Type 206””. (Mathias Mossberg 2016). Til højre: En „Type 206” (48 meter) Foto: Den tyske flåde.

Bill Caseys og John Lehmans „Underwater U-2”.

Den tidligere amerikanske kaptajn Robert Bathurst, som jeg arbejdede sammen med i næsten et årti, fortalte mig allerede i 1991, at han, mens han tjente som USA's assisterende attaché i Moskva fra 1964-67, nogle gange rejste til Stockholm for at ”indånde noget vestlig luft” og besøge sin fire år yngre attachékollega, Bobby Inman.

Inman sagde senere, at hans stilling som attaché faktisk var et ”dække[14]”. Den svenske efterretningsschef, generalmajor Bo Westin, havde indgået en aftale med den amerikanske chef for flådens efterretningstjeneste, kontreadmiral Rufus Taylor: Den unge Inman blev bedt om at finde ud af, hvorfor sovjetiske ubåde opererede tæt på grænsen til svensk territorial farvand.

”To dage om ugen tog jeg civilt tøj og mit skilt fra det svenske forsvarsministerium på og legede analytiker”, sagde han. ”Det vi fandt ud af var, at unge sovjetiske ubåds-kaptajner trænede med dieselelektriske ubåde langs den svenske kyst for at kunne operere atomubåde ”ud for den amerikanske østkyst” på et senere tidspunkt”, sagde Inman.

Men det forudsatte, at den amerikanske flåde havde udstationeret hydrofoner langs den svenske kyst for at kunne følge de enkelte sovjetiske ubådes bevægelser.

Ifølge Robert Bathurst var Inman i stand til at indgå en ”aftale med svenskerne” om at indsætte meget hemmelige hydrofoner, der blev drevet af amerikanerne[15], og det havde helt sikkert lettet hans karriere, sagde Bathurst. Inmans ”aftale” var højst sandsynligt med forsvarsminister Sven Andersson (1957-73)[16], som var en meget uafhængig forsvarsminister, og som havde tilbageholdt oplysninger fra sine statsministre (Tage Erlander og senere Olof Palme).

Inman arbejdede to dage om ugen for Andersson, og han understregede over for min kollega, Ola Frithiofson (Frithiofson arbejdede for flere svenske regeringer i 1980'erne og 90'erne, var leder af International socialdemokratisk ungdom, red.), at Sven Andersson ”var en fin mand[17]”. Inman sagde også, at han havde brugt bankmanden Karl-Arvid Norlin (Wallenbergs efterretnings-

Til venstre: Officielt CIA-foto af Bobby Ray Inman fra marts 1983, som tidligere vicedirektør for Central Intelligence. Til højre: En detalje af et samtidigt foto af FMV's Arne Åsklint taget gennem periskopet på en ubåd på 300 meters afstand.

chef) ”som mellemmand til Andersson”. (Wallenberg-familien er en af de mest indflydelsesrige familier i Sverige og driver sin egen private efterretningstjeneste, red.).

Den svenske forsvarsminister Andersson og hans forsvars-statssekretær, Karl Frithiofson, (far til Ola Frithiofson) var næsten helt sikkert informeret om de amerikanske hydrofoner, og Runa Blomqvist, generalsekretær for Frithiofsons forsvarskommission 1965-67, kendte til dem[18], fik jeg at vide af Anderssons nærmeste rådgiver Ingemar Engman, som havde arbejdet sammen med Blomqvist for forsvarskommissionen 1970-72.

Blomqvist blev nummer tre i forsvarsministeriet og vicegeneralsekretær for Swedish Defense Material Agency, (FMV).

Robert Bathurst sagde, at USA havde brugt nogle små ubåde til at vedligeholde disse hydrofoner, og som chef for U.S. Naval Intelligence i Europa (i London) 1969-72 modtog Bathurst regelmæssigt information fra dem.

Han briefede admiralen, CINCUSNAVEUR, (Commander-in-Chief US Naval Forces Europe, Waldemar Wendt og William Bringle), om positionerne for alle sovjetiske ubåde og overfladefartøjer hver morgen kl. syv.

En tidligere chef for FMV's ubådssektion, Arne Åsklint[19], fortalte mig, at chefen for hydrofonsektionen, Väynö

Alamaa, havde vist ham en hydrofon, som en fisker havde fået i sit net ved Öland.

Den var bygget til at sende signaler til et maritimt patruljefly, som regelmæssigt ville passere over hydrofonerne. Det var præcis, hvad Robert Bathurst havde sagt.

Det var helt klart de samme hydrofoner, og disse hydrofoner blev også bekræftet af en tredje officer fra US Naval Intelligence.

Hydrofonerne sendte komprimeret information til et maritimt patruljefly, og de blev vedligeholdt regelmæssigt af ”små udenlandske specialubåde”, sagde han.

Han forklarede mig, at disse små ubåde blev ført ind i Østersøen på ombyggede handelsskibe, dumpet langs den svenske kyst og derefter samlet op på skibenes vej tilbage, efter at de havde afleveret deres last.

Disse små ubåde var ikke baseret i Østersøen, sagde han. Han bekræftede, at de var italienske. USA havde brugt italienske fartøjer for ”plausible deniability”*** for at citere Lehman.

Den daværende chef for den norske efterretningstjeneste, kontreadmiral Jan Ingebrigtsen (1979-85), sagde, at disse handelsskibe havde en luge i bunden af skibet, hvor de små ubåde kunne komme usete ind og ud. Den amerikanske flåde bragte disse små ubåde ind i Østersøen i

Sveriges statsminister Tage Erlander (1946-1969) og hans efterfølger, statsminister Olof Palme, (1969-76; 1982-86) Foto: Wikipedia/ Public Domain.

en skjult sektion for eksempel i en olietanker.

Der lå en amerikanskflaget olietanker, „Mormacsky” uden for den svenske skærgård i oktober 1982. Hun og hendes søsterskibe var blevet bygget med støtte fra den amerikanske flåde. Flere personer har bekræftet brugen af disse små ubåde i svensk farvand.

Robert Bathurst, men også Bob Woodward (Veil: The Secret Wars of the CIA, 1987) sagde, at mens Bobby Inman var i Stockholm, havde han ”en fantastisk kilde, som gav signifikante militære oplysninger om andre lande”. Det kan have været Sven Andersson, som, da Inman forlod Stockholm, havde været forsvarsminister i ti år, men det kan også have været den senere flådechef, Per Rudberg, som tog på ferie med Bobby Inmans familie. Det er, hvad vicechefen for den svenske forsvarstabs efterretningstjeneste, Björn Eklind, har fortalt mig.

Rudberg ville have været forsvarschef, hvis Sverige havde været besat. Under sit besøg i USA i 1978 blev Rudberg modtaget af ledelsen i den amerikanske flåde.

De holdt en middag for ham med syv admiraler. Han mødte CINCUSNAVEUR (Commander US Naval Forces Europe), den senere formand for Joint Chiefs of Staff, William Crowe, tre gange ifølge notater fra den svenske attaché Lennart Forsman (Mikael Holmström, 2011).

Rudberg fortalte mig, at det var forsvarsminister Caspar Weinberger, der havde valgt ham som sin ledsager under hans femdages besøg i Sverige i oktober 1981.

Per Rudberg havde stor tillid til Sven Andersson, som til gengæld ikke havde den samme tillid til sine statsministre (Tage Erlander og Olof Palme). Andersson fortalte dem ikke, hvad der var vigtigst.

Ulf Larsson, statssekretær i forsvarsministeriet (1974-76), skrev:

”Olof (Palme) og Ingvar (Carlsson) vidste ikke nødvendigvis, hvad der skete. Sven Andersson kunne helt sikkert spille sit eget spil, hvis han ville[20].”

I 1983 var Andersson formand for ubådsforsvarskommissionen, som hævdede, at de miniubåde, der havde opereret ved Muskö i 1982, næsten med sikkerhed var sovjetiske.

Spørgsmålet er, om Andersson dengang vidste, at disse miniubåde kom fra Vesten, og at det var de samme miniubåde, som han selv havde godkendt i 1960’erne. Men i april 1983 fortalte Andersson og ubådsforsvarskommissionen statsminister Palme, at Sovjetunionen havde skylden for invasionerne. Havde Andersson løjet for Palme?

Da Sven Hirdman blev statssekretær i forsvarsministeriet i 1979, fik han gentagne gange at vide, at de mest ”følsomme emner, de diskuterede, havde været Anderssons ansvar. Ingen andre tog over, da han havde forladt sin stilling som forsvarsminister i 1973”, skrev Ola Frithiofson efter sit interview med Hirdman[21].

Sven Andersson siges at have beholdt de mest følsomme bånd til USA for sig

selv også i begyndelsen af 1980’erne, længe efter at han havde forladt ministeriet. Hirdman var dengang statssekretær for forsvarret, og ifølge forsvarschefens, general Lennart Ljungs, dagbog var han faktisk fungerende forsvarsminister.

Vi har nu grund til at antage, at den beskadigede miniubåd i 1982 (med en amerikansk overlevende), som de vigtigste repræsentanter for CIA og US Navy kom til at kalde „an Underwater U-2”, var italiensk eller italiensk bygget og var under kommando af en meget hemmelig del af CIA og US Navy.

Tre dage efter denne hændelse blev der afholdt et møde i Genève mellem to svenskere, fire amerikanere og en italiensk efterretningsofficer, fik jeg at vide.

Fra svensk side var der angiveligt en industrimand og en officer (eller pensioneret officer) – men ingen diplomat.

Fra amerikansk side var der to civile (den ene kan have været fra CIA) og to militære officerer, og den eneste grund til at inkludere en italiensk officer var, at denne „undervands U-2” var italiensk.

Lækagen kom fra den italienske efterretningstjeneste til den italienske radio og til det italienske nyhedsbureau ANSA.

ANSA havde angiveligt sine oplysninger fra den italienske attaché gennem en mellemmand, som havde fortalt ANSA, at Sverige havde samtaler med den ansvarlige magt uden at nævne, hvem denne magt var. Italiensk radio sagde, at det var en vestlig magt, mens min kilde, som også var ANSA’s kilde, fortalte mig, at der havde været fire amerikanere og en itali-

ensk efterretningsofficer – en oberstløjtnant Accame.

I ugen op til dette møde havde svenskerne kastet 45 dybvandsbomber.

Ugen efter kastede de kun 2, og ordrerne til disse to blev givet af en relativt uafhængig kystforsvarschef, oberstløjtnant Sven Olof Kviman, i Mälsten.

Flere personer på svensk side kendte til denne sunkne miniubåd, men de var meget få, og mange af dem er nu gået bort.

Hvis denne sag var eksploderet i medierne, på TV eller i aviserne i 1982, som „U-2”-affæren gjorde i 1960, ville det have ført til et stort tilbageslag for USA i Europa. Det havde været en af de største begivenheder i verden det år, men de svenske admiraler forholdt sig tavse.

At en sådan afsløring kunne give bagslag, blev antydnet af Steve Recca, som havde været Special Assistant for den amerikanske flådeminister og for CIA-direktøren (1995-98), assisterende attaché i Oslo (1998-2001), og han fik derefter The Admiral Bobby Inman Chair of Intelligence (+ Award: Pris der uddeles én gang årligt, red.) på Naval Postgraduate School.

Ifølge Recca var det kaptajn Peter Swartz, der tippede ham om mig og John Kristen Skogan på NUPI, Norsk Utenrikspolitisk Institutt, fordi vi var de to forskere i Oslo, der havde skrevet om flådestrategi.

Swartz havde udarbejdet Lehmans maritime strategi, rådgivet admiral Watkins og Lehman, og Lehmans nære allierede admiral James ”Ace” Lyons havde været hans mentor. I 1989 var Swartz særlig assistent for admiral Bill Crowes efterfølger som formand for Joint Chiefs of Staff, general Colin Powell.

Derefter var Swartz på US Navy’s Center for Naval Analysis (CNA), men det faktum, at jeg havde undervist på CNA og på Naval Postgraduate School, var næppe grunden til, at Recca kontaktede mig. Recca var meget venlig, men også bekymret for, hvad jeg skrev, og at aktiviteten i svensk farvand kunne ”give bagslag”.

Han kom på mit kontor et par gange og inviterede mig til frokost på ambassaden og til receptioner, men det eneste han spurgte mig om, var et USA-kritisk foredrag af den tidligere norske forsvarschef general Vigleik Eide (som vi lytte-

de til sammen, og som han i al hemmelighed havde optaget på bånd) samt om mine kontakter i Italien. Jeg var nødt til at spørge mig selv:

”Hvorfor er en tidligere assistent for den amerikanske marineminister og CIAs direktør utilpas ved mine studier af vestlig aktivitet i svensk farvand, og hvorfor er mine kilder i Italien af særlig interesse?”

Det var tydeligvis noget følsomt.

Jeg fik også besøg af en venlig officer fra den italienske militære efterretningstjeneste, som kom op fra Italien.

Kaptajn Peter Huchthausen, tidligere amerikansk flådeattaché i Moskva og sovjetisk specialist i den amerikanske flåde, skrev bogen: *Hide & Seek: The Untold Story of Cold War Naval Espionage* (2009)[22] sammen med sin franske kollega Alexandre Sheldon-Duplaix (også en ven af Swartz). Bogen havde et kapitel om ubåde i svensk farvand, og de var positive over for min analyse.

Miniubådene i svensk farvand var næppe sovjetiske. Dirk Pohlmann fra *ARTE* henvendte sig til Huchthausen for at få et interview i juni 2008, men Huchthausen bad Pohlmann om at komme tilbage i august, når han havde afsluttet sit arbejde med deres bog.

Men Huchthausen blev fundet hængt i sit hjem i juli. Nogle mennesker var måske bekymrede for, at flere amerikanske flådeofficerer ville tale ud.

6. Hvad vidste svenskerne[23]?

Det er usandsynligt, at den svenske regering vidste, hvad der var sket. På trods af at Sven Andersson sandsynligvis kendte til de vestlige miniubåde, gav han som formand for ubådsforsvarskommissionen (april 1983) Sovjetunionen skylden.

Ingemar Engman, som Karl Frithofson havde rekrutteret som Anderssons nærmeste rådgiver i forsvarsministeriet, og som senere blev chef for forsvarsets materiel i ministeriet, sagde:

”Hvis Sven kendte til de vestlige ubåde og havde mistanke om deres indblanding, så skulle han pege så langt væk fra

de skyldige som muligt og dermed pege på Sovjetunionen”.

Forsvarschef Ljung skriver i sin dagbog for den 13. januar 1983, at udenrigsminister Pierre Schori havde haft et møde med USA’s tidligere udenrigsminister Henry Kissinger. Kissinger havde sagt:

”Det var smart gjort af svenskerne (regeringen) at frigive ubåden på den måde, i gjorde det”. Kissinger nævnte aldrig ubådens nationalitet, sagde Schori, men hans ordlyd indikerede næppe en sovjetisk ubåd, og det var næppe den svenske regering, men snarere den svenske ”del af regeringens flåde”, der havde frigivet ubåden.

Men på det tidspunkt troede næsten alle i Sverige – også i regeringen – at ubådene var fra Sovjetunionen, og i en afklassificeret rapport fra maj 1983 troede statsminister Olof Palme stadig, at ubådene var fra Sovjetunionen.

Det samme gjorde andre medlemmer af regeringen. Det var nok først i august 1983, at Olof Palme indså, at de ikke var det.

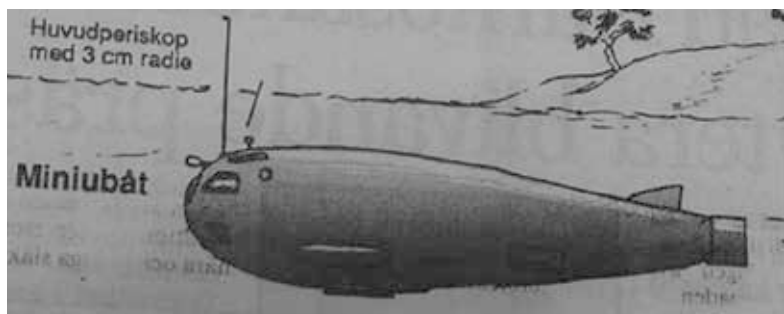
Præsident Mauno Koivisto (Finlands Præsident 1982-1994, red.) havde mødt den sovjetiske leder Yuri Andropov, som havde bedt Koivisto om at fortælle svenskerne, at de skulle ”sænke alle ubåde, de kunne finde i deres eget farvand”, så de selv kunne se, hvad det var.

”De er ikke vores”, sagde Andropov. Koivisto skrev om det i sine erindringer, men også i en artikel i det svenske dagblad *Svenska Dagbladet* (2008).

”Også andre sovjetiske repræsentanter sagde det samme”, skrev den svenske statsminister Ingvar Carlsson (1986-91, 1994-96). Den sovjetiske ambassadør i Sverige, senere udenrigsminister Boris Pankin og premierminister Nikolay Ryzhkov bad svenskerne om at bruge mere magt mod ubådene.

Det vil sige, at de ønskede, at svenskerne skulle bruge torpedoer eller bundmonterede miner til at sænke ubådene, men det ønskede de svenske admiraler ikke at gøre.

Først den 1.-2. december 1983, efter det årlige møde mellem Sveriges forsvarschef Ljung og de regionale øverstkommanderende (militære og civile), fortalte den civile øverstkommanderen-

Fra venstre: Tegning af en „Type 1“-ubåd (Svenska Dagbladet, november 1987) og tegning af afklassificeret foto af en „Type 1“-ubåd, juli 1987 (i en fjord i Nordsverige). Disse „Type 1“-ubåde var meget lig de italienske dråbeformede miniubåde fra Maritalia fra 1980 og frem. De ser ud til at have været identiske med disse ubåde.

de for Vestsverige, Anderssons tidligere forsvars-statssekretær, Karl Frithiofson, Olof Palme om ubådene.

Han havde møder med Palme disse to dage[24], og kort tid efter fortalte han sin søn, den internationale sekretær for Socialdemokratisk Ungdom, Ola Frithiofson, at ubådene var fra Vesten[25]. I april 1983 havde Palme protesteret mod den ”sovjetiske invasion”, men ubådene havde været vestlige ubåde, der ”legede russere”. Palme må nu have indset, at han var blevet narret (måske også af Andersson).

Den 28. december blev Sveriges ambassadør i Moskva, Torsten Örn, briefet af Olof Palmes kollega i Palme-kommissionen, den sovjetiske rådgiver Georgy Arbatov, som sagde, ”at Moskva nu mente, at det ”muligvis var CIA”, der stod bag ubåds-operationen”.

Det faktum, at ubådene var fra Vesten, kom også op et halvt år senere med en bog af journalisten Anders Hasselbohm. *Dagens Nyheter*s lederskribent Olle Alsen viste bogen til Olof Palme. Olof Pal-

me sagde til sig selv: ”Har Sven (Andersson) snydt mig? Har Sven snydt mig?”

Den tidligere chef for den svenske efterretningstjeneste og daværende chef for den internationale afdeling i forsvarsministeriet, generalmajor Bengt Wallroth (sammen med Jan Eliasson fra udenrigsministeriet og Hans Dahlgren fra statsministerens kontor), skrev i december 1987 i et dokument til statsminister Ingvar Carlsson, at de to typer miniubåde, som var blevet observeret dybt inde i svensk farvand, ikke svarede til nogen sovjetisk miniubåd.

Wallroth bekræftede senere over for mig, at de kunne have været italienske. Tophemmelige dokumenter til flådechef, Per Rudberg, (19. juli 1984) og til forsvarschefen (25. november 1987) viste, at alle karakteristika ved disse ubåde svarede nøjagtigt til de små italienske miniubåde, som den amerikanske flåde siges at have brugt i svensk farvand.

„Type 1” var en 10 meter lang dråbeformet ubåd (en „whaleback”) uden sejl (uden et kommandotårn; se tegningen ne-

denfor) og med et tyndt periskop og en stor udsigtsport i stævnen.

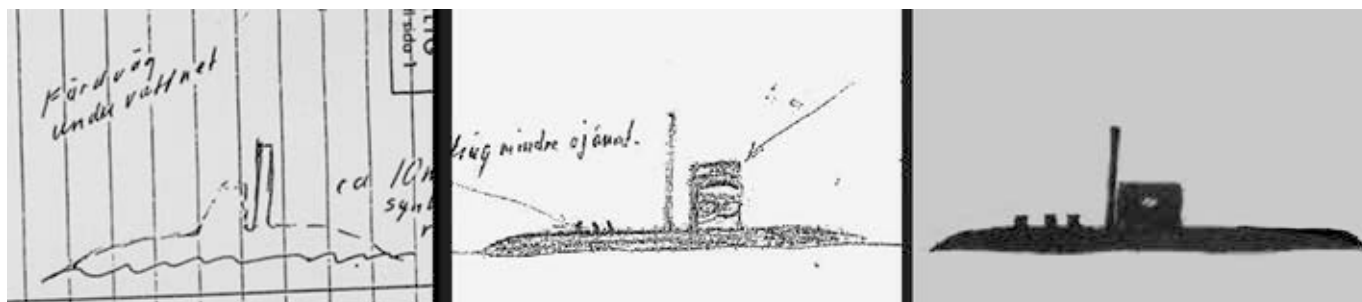
Alle disse egenskaber var identiske med „3GST9” og dens forgænger, som blev bragt til operationsområdet oven på en almindelig ubåd (en „MOSUB” eller „Mother Submarine”) eller i et rum på et handelsskib („MOSHIP” eller „Mother Ship”).

„Type 2” var en 20-30 meter lang ubåd. Den havde et rektangulært skrog og en høj snorkelmast bag sejlet (se tegninger og fotos nedenfor).

Snorklen kunne hæves fra vandret til lodret. I rapporten fra 1984 stod der også, at denne miniubåd kunne have en wire fra toppen af sejlet til stævnen. „Type 2” kunne bære to „SDV”er („Swimmer Delivery Vehicles”).

Det var meget specifikke oplysninger, og det hele passer nøjagtigt med de italienske „COSMOS”-ubåde (se fotos og tegninger nedenfor).

En ekspert i sovjetiske ubåde fra den amerikanske flådes efterretningstjeneste, Peter Huchthausen, sagde i bogen sam-

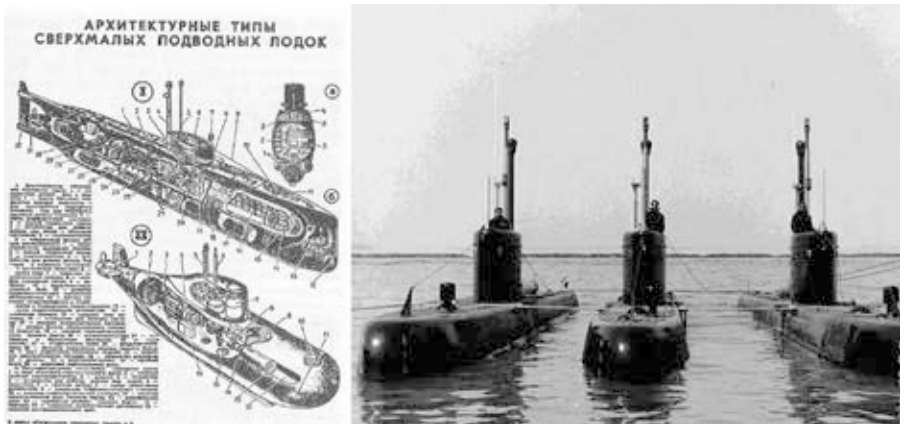

En tegning af „Type 2“-ubåden (20-25 meter) i Stockholms sydlige skærgård i juli 1987 og en tegning af en „Type 2“-ubåd (20-25 meter) fra oktober 1982 tæt på Muskø. Den tredje tegning er lavet efter beskrivelsen af ubåden fra 1982. Begge ubåde havde en høj snorkelmast bag sejlet. Både tegninger og beskrivelser er nu afklassificerede.

Italiensk-bygget „COSMOS SX-506“ (23 meter) med en høj snorkelmast bag sejlet. Til højre: Masseproduktion af „COSMOS SX-506“ i Livorno i begyndelsen af 1970'erne. Foto: Navy International 1974. De fleste købere af disse små ubåde er ikke kendt. Disse fartøjer må være blevet leveret til en vestlig magt til brug i meget hemmelige operationer.

Til venstre: Tegningerne af en italiensk „COSMOS SX-506“ og en vesttysk „Type-100“ i det russiske magasin, *Tekhnika i Vooruzhenie*, fra april 1982. Til højre: Tre „COSMOS MG-110“ (28 meter) i Pakistan. Foto: Wikipedia/Public Domain.

men med Sheldon-Duplaix (2009), at der ikke fandtes sådanne ubåde i Sovjetunionen[26].

Den senere sovjetiske „Pyranja“ (28 meter) havde en meget anderledes form og var ikke operativ før 1989.

I maj 1983 henviste de svenske aviser – *Aftonbladet* og *Expressen* – samt de svenske TV-nyheder til en artikel af den sovjetiske kaptajn B. Churin, som havde en detaljeret beskrivelse af de ovennævnte miniubåde i det sovjetiske militærmagasin *Tekhnika i vooruzhenie* (april 1982).

Churin skrev om fordelene ved disse små vestlige ubåde (den italienske „COSMOS“ og den vesttyske „Type-100“), men svenske medier hævdede, at han helt sikkert skrev om små sovjetiske ubåde.

Aftonbladet skrev, at Churin hævdede at skrive om vestlige ubåde, men alle eksperter er enige: ”Russerne taler om deres egne ubåde”.

”Der er ingen tvivl om”, skrev *Expressen*, ”at det er den samme type sovjetisk miniubåd, som ”har opereret i længere perioder i (svenske) skærgårde”.

Vestlige miniubåde, som faktisk opererede dybt inde i svenske farvande og flådebaser, blev af svenske militæroffice-

rer og massemedier beskrevet som sovjetiske ubåde.

Fakta, præsenteret i den russiske artikel om disse vestlige ubåde, blev beskrevet som ”falske oplysninger”.

Svenskerne kunne ikke forestille sig, at invasionerne kom fra Vesten. I 1983, efter tre år med dramatiske invasioner, opfattede mere end 80 % af svenskerne Rusland som en trussel eller som fjendtlig.

Dette var sandsynligvis den mest succesfulde amerikanske PSYOP (psykologiske operationer, red.) nogensinde.

Karl Frithiofsons søn, Ola, talte med admiral Bobby Inman[27] i 2015, og jeg havde en lang samtale med Inman i 2021. Inman sagde mere eller mindre det samme til os.

Han sagde, at sovjetiske ubådskaptajner havde øvet sig i svensk territorialfarvand i 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne, men at de aldrig var gået ind i skærgårdene.

De gik aldrig ind i havne og flådebaser som Muskö eller Karlskrona (de, der gjorde, var tydeligvis fra vest). Inman fortalte Ola Frithiofson, at de vidste, hvor de enkelte sovjetiske ubåde var[28], fordi de havde udstationeret hydrofoner langs den svenske kyst.

Kilder:

*Stay Behinds/Operation Gladio er en uformel betegnelse, som omfatter NATO-kontrollerede paramilitære stay-behind-grupper i vestlige lande, styret af NATO og CIA.

**Plausible deniability: Plausibel benægtelse bruges i en situation, hvor modparten mangler ubestrideligt bevis for en påstand, og hvor man da troværdigt kan benægte påstanden, selv om påstanden rent faktisk er sand.

[1] www.free21.org. Ola Tunander: „En undervands-U-2”: Del I, den 13.06.2023, <<https://free21.org/eine-unterwasser-u-2-teil-1/>>

[2] Ola Tunander: ”40 år siden «U-2-episoden under vann»”. 01.10.2022. <<https://terjealnes.files.wordpress.com/2022/09/u-2-under-vann-1-oktober-2022.pdf>>

[3] <https://www.routledge.com>. Ola Tunander: ”The Secret War Against Sweden - US and British Submarine Deception in the 1980s”. ISBN 9780714682754. 29.07.2004. Publisher: Routledge <<https://www.routledge.com/The-Secret-War-Against-Sverige-USA-og-britisk-ubads-bdrag-in-the/Tunander/p/book/9780714682754>>

[4] <https://www.thetimes.co.uk>. Pelle Neroth: ”Margaret Thatcher told navy to raid Swedish coast”. 27.01.2008. <<https://www.thetimes.co.uk/article/margaret-thatcher-told-navy-to-raid-swedish-coast-7vvcswg0pcx>>

[5] Se [2]

[6] Se [2]

[7] <https://www.amazon.com>. HI Sutton: ”Covert Shores: The Story of Naval Special Forces Missions and Minisubs”. ISBN-10: 1533114870 ISBN-13: 978-1533114877 Publisher: CreateSpace Independent Publishing Platform; 2nd edition. 05.05.2016. <<https://www.amazon.com/Covert-Shores-Special-Missions-Minisubs/dp/1533114870>>

[8] <http://www.hisutton.com>. HI Sutton: "The famous CosMoS CE2F chariot". 29.02.2016. <<http://www.hisutton.com/The%20famous%20CosMoS%20CE2F%20chariot.html>>

[9] <http://www.hisutton.com>. HI Sutton: „3GST9”. 05.05.2018. <<http://www.hisutton.com/3GST9.html>>

[10] <http://www.hisutton.com>. "SEALS + „USSOCOM” next generation sub „UOES3”. Den 22.06.2015. <<http://www.hisutton.com/SEALS%20+%20USSOCOM%20next%20generation%20sub%20UOES3.html>>

[11] <http://www.hisutton.com>. HI Sutton: „DRASS Submarines”. Den 05/01/2021 <<http://www.hisutton.com/DRASS.html>>

[12] <https://www.drass.tech/>. "HISTORICAL DESIGN". <<https://www.drass.tech/projects/historical-design/>>

[13] <https://archive.org>. Dirk Pohlmann: "Operation Täuschung - Die Methode Reagan". Uploadet den 30.06.2020. <<https://archive.org/details/operation-taeschung-die-methode-reagan>>

[14] <https://heritageproject.caltech.edu>. David Zierler: "Adm. Bobby Ray Inman, United States Navy (Ret.), Senior Trustee". Den 04.08.2022. <<https://heritageproject.caltech.edu/interviews-updates/adm-bobby-ray-inman>>

[15] <https://www.karnevalforlag.se>. Ola Tunander: "Navigationsexperten". ISBN: 9789188729903. Forlag: Karneval förlag. 2021, <<https://www.karnevalforlag.se/bocker/navigationsexperten/>>

[16] <https://www.historisktidskrift.se>. Ola Frithiofson: "Ett amerikanskt hydrofonsystem etableret i svenska vatten". 2021 <<https://www.historisktidskrift.se/index.php/june20/article/view/183/142>>

[17] Se [15]

[18] Se [14]

[19] <https://www.medstromsbokforlag.com>. Medströms Bokförlag: "Katalog". <<https://www.medstromsbokforlag.com/portfolio-c17to>>

[20] Se [15]

[21] Se [15]

[22] <https://books.google.no>. Peter A. Huchthausen og Alexandre Sheldon-Duplaix: "Hide and Seek: The Untold Story of Cold War Naval Espionage". ISBN047178530X - 9780471785309. Udgiver: Wiley. Den 14.01.2009. <https://books.google.no/books/about/Hide_and_Seek.html?id=CrdTAGAACAAJ&redir_esc=y>

[23] Se [1]

[24] Se [15]

[25] Se [15]

[26] Se [21]

[27] Se [15]

[28] Se [15]

[29] <https://books.google.no>. Thage G. Peterson: "Resan mot Mars". ISBN9100570206 - 9789100570200. Udgiver: A. Bonnier. 1999. <https://books.google.no/books/about/Resan_mot_Mars.html?id=uZR4AAACAAJ&redir_esc=y>

I min samtale med Inman i 2021 bekræftede han, at "Bob" (Robert) Bathurst plejede at besøge ham i Stockholm, men han ønskede ikke at tale om hydrofonerne.

Han var tydeligvis ikke "glad" for det, Robert havde fortalt mig. Han kendte godt til mine studier af ubådsaktivitet i svensk farvand, og da Ola Frithiofson ringede til ham i 2015, troede han først, at det var mig, han talte med.

Da Robert i 1991 fortalte mig om deres ubåde og hydrofoner langs den svenske kyst, fulgte den amerikanske efterretningstjeneste mit arbejde.

Nogen gik ind på mit kontor og åbnede et bestemt dokument på min computer om natten. Dokumentet var blevet gemt på et bestemt tidspunkt om natten, hvilket betyder, at nogen må have åbnet det.

En amerikansk efterretningsofficer spurgte til en fest om noget indhold i netop dette dokument, som jeg ikke havde vist til nogen.

Efter at en norsk admiral havde hjulpet med at lokalisere en bil, som en noget uforsigtig agent havde brugt, fandt denne admiral ud af at bilen, på trods af at den havde almindelige norske nummerplader, tilhørte den italienske ambassade.

Admiralen blev kort efter inviteret til den italienske forsvarsattaché, men attachéen ville ikke sige noget. Efter et par dage henvendte den amerikanske forsvarsattaché sig imidlertid til den norske admiral og spurgte, om han samarbejdede med mig.

Den amerikanske flåde brugte også italienernes agenter i Oslo til "plausible deniability"^{***}, og i sit vindue havde han den samme "Eagle Award" i porcelæn, som Caspar Weinberger havde i sit vindue.

Operationen var tilsyneladende amerikansk.

Bobby Inman var fra 1991 præsident George H.W. Bushs nærmeste efterretningsrådgiver (formand for præsidentens Intelligence Advisory Board).

Han var opmærksom på disse – de mest følsomme ting – og han havde måske fortalt sin efterfølger som præsidentrådgiver, tidligere formand for Joint Chiefs of Staff, Admiral William Crowe, om sagen, for da Crowe skulle holde et foredrag i Oslo, gik han direkte gennem mængden af akademikere og officerer op til mig.

Flere forskere var samlet omkring os, og den eneste grund til, at han var interesseret i mig, var mine samtaler med Robert.

I 1993, efter at Crowe var blevet præsident Bill Clintons formand for President's Intelligence Advisory Board, var Inman Clintons første kandidat til posten som forsvarsminister, på trods af at han havde stemt på Bush.

Men efter medieangreb i 1993-94 afslog Inman nomineringen og blev i 1994 erstattet af sin tidligere kollega, William Perry.

Mens Inman var direktør for NSA, var Perry viceforsvarsminister for forskning og udvikling.

Perry besøgte Sverige som forsvarsminister i 1995, og han kørte i bil til Hårsfjärden sammen med den svenske forsvarsminister Thage G. Peterson[29] (Peterson: Resan mot mars. Stockholm Bonniers, 1999). Peterson spurgte Perry om ubådene i Hårsfjärden. Perry sagde:

” Hvis det er en ubåd, behøver den ikke at være russisk”.

Dette blev endnu tydeligere efter Weinbergers ord i år 2000.

Free21 laves af folket, for folket

– og vores vision er et globalt netværk af frivillige folk, der ønsker at give os en håndsrekning. – Vil du være med? Første skridt er at sende en mail og hør mere om „jobbet”.

Tøv ikke med at kontakte os.

Kontakt os via www.Free21DK.org

Oversættere

Er du sprogligt kyndig? Har du grundig kendskab til først og fremmest tysk eller engelsk? Måske til norsk eller til svensk? Oversættelse er isærdeleshed efterlyst. Send os en mail og forhør dig om „jobbet”.

Co-Web-Admin

Du har grundig kendskab til Wordpress, PHP og CSS, og udover dansk behersker du enten engelsk eller tysk, da du skal kunne arbejde sammen med både Free21DE og Free21DK om uploads af vores artikler.

Vi søger